

ผู้หญิงในสังคมเกาหลี

ประธานาธิบดีคิม เฉungs ได้ประกาศผลงานเนื่องในโอกาสครบรอบสองปีแห่งการบริหารงานรัฐบาลของเขาในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2000 ในคำแถลงหัวข้อที่ 10 เรื่องการปรับปรุงสิทธิสตรีและการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและประชาสังคม มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

“...รัฐบาลได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายหลายฉบับเพื่อปรับปรุงสถานภาพสตรี เช่น กฎหมายห้ามการกีดกันทางเพศ (กุมภาพันธ์ 1999) กฎหมายสนับสนุนนักธุรกิจสตรี (กุมภาพันธ์ 1999) และกฎหมายป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ (มกราคม 2000) เป็นต้น

รัฐบาลได้ขยายโอกาสของสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มจำนวนการแต่งตั้งสตรีให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการระดับสูง อีกทั้งได้แต่งตั้งสตรีสองคนในคณะรัฐมนตรี เป็นเลขาธิการประจำทำเนียบประธานาธิบดี 6 คน และเป็นหัวหน้าสถานีตำรวจ 2 คน ในขณะเดียวกันรัฐสภาได้ผ่านกฎหมายกำหนดให้มีสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่เป็นสตรี ร้อยละ 30 และให้มีสัดส่วนของสตรีในคณะกรรมการต่าง ๆ ของรัฐบาลร้อยละ 30 ภายในสิ้นปี 2000 นอกจากนี้ มีความพยายามที่จะปรับปรุงสิทธิสตรีในแง่ต่าง ๆ และให้มีการตระหนักถึงความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ โดยรัฐบาลได้ตั้งหน่วยงานรับร้องทุกข์เกี่ยวกับการกีดกันทางเพศและการกีดกันในด้านการทำงาน อีกทั้งได้เพิ่มจำนวนสตรีเข้าศึกษาในโรงเรียนนายทหารบกและมหาวิทยาลัย การตำรวจแห่งชาติอีกด้วย

จากการที่สถานภาพของผู้หญิงเกาหลีได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ นี้ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme - UNDP) ได้เพิ่มระดับการพัฒนาสถานภาพทางเพศของเกาหลีเป็นลำดับที่ 30 ในปี 1999 ซึ่งเลื่อนสูงขึ้นจากลำดับที่ 37 ในปี ค.ศ. 1998 อนึ่ง องค์การสหประชาชาติได้คัดเลือกให้เกาหลีเป็นชาติที่มีการปรับปรุงสถานภาพสตรีให้สูงขึ้นมากที่สุดประเทศหนึ่งในเอเชีย

อีกประการหนึ่ง ได้มีโครงการที่จะยกระดับคณะกรรมการประธานาธิบดีเกี่ยวกับสตรี ให้เป็นกระทรวงกิจการสตรี...”

จากคำประกาศของผู้นำประเทศเกาหลีใต้ที่เพิ่งกล่าวถึงนี้ เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยินดีต่อสตรีของประเทศนี้ที่ได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาล และยังคงคาดหวังต่อไปอีกว่า

สถานภาพของสตรีเกาหลีจะสูงเด่นและสร้างสรรค์ประโยชน์มากมายแก่สังคมต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตาม คำประกาศดังกล่าวอาจก่อให้เกิดข้อสงสัยว่า ทำไมผู้นำรัฐบาลได้แสดงความกระตือรือร้นอย่างเห็นได้ชัดถึงการสนับสนุนปรับปรุงสถานภาพสตรียิ่งนัก มีเหตุผลใดที่ต้องกระทำเช่นนั้น ในยุคปัจจุบัน และสถานการณ์เกี่ยวกับสตรีของเกาหลีในอดีตเป็นเช่นไร คำถามเหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นที่น่าสนใจและจำเป็นต้องสืบสาวหาคำตอบเพื่อจักได้รับความรู้ความเข้าใจในหัวข้อนี้อย่างชัดเจน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวข้อสำคัญในการศึกษาเรื่องสังคมและวัฒนธรรมของสังคมเกาหลีทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ภูมิหลัง

สถานภาพของสตรีเกาหลีอยู่ต่ำกว่าบุรุษในทุกด้าน ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการยกย่องผู้ชายให้มีสถานภาพสูงสุดทั้งในสังคมและในครอบครัว (public and private) กล่าวกันว่า ระบบครอบครัวที่คนเกาหลียึดถือเป็นผลมาจากการนับถือลัทธิคำสอนของขงจื้อ โดยลัทธินี้เชื่อว่า ทั้งทั้งจักวาลมีเพียงครอบครัวใหญ่ครอบครัวหนึ่ง ทุกสิ่งจะมีความเกี่ยวข้องกันและกัน และจะมีการเรียงลำดับสูง-ต่ำ จากชั้นต่ำสุดคือมนุษย์ ขึ้นไปจนถึงสวรรค์ สวรรค์เป็นแหล่งรวมของทุกสิ่งและเป็นบรรพบุรุษของสรรพสิ่งบนพื้นพิภพ ดังนั้น มนุษย์จึงต้องขึ้นอยู่กับสวรรค์และต้องกระทำหรือประพฤติปฏิบัติตนตามที่ฟ้าลิขิต ซึ่งฟ้าลิขิตนี้เป็นทฤษฎีที่ครอบคลุมไปถึงวิถีการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด กฎนี้เรียกว่า “สามกั๊ก โอรยุน” หมายถึงข้อบัญญัติ 5 ประการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวใหญ่เดียวกัน

ข้อบัญญัติโอรยุน ได้แก่ (1) เป็นความสัมพันธ์ที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักระหว่างสวรรค์กับโลกมนุษย์ และระหว่างชายกับหญิง หรือสามีกับภรรยา (2) เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ของข้อแรก นั่นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูกชาย (3) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพี่ชายคนโตและน้องชายรองลงมา (4) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน และ (5) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครอง

จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวถึง 3 ข้อ และแม้แต่ข้อ (4) และ (5) ก็อาจจะถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ในแง่ของครอบครัว กล่าวคือ ชาติหรือประเทศ เรียกว่า คุณ-กะ ซึ่งหมายถึง ชาติ-ครอบครัว

โดยจะมีคำเรียกจักรพรรดิว่า คุณ-บุ ซึ่งหมายถึงชาติ-บิดา ทั้งนี้ ถือว่าองค์จักรพรรดิเป็นหัวหน้าของครอบครัวของคนทั้งชาติที่จะต้องให้ความเคารพเชื่อฟังเสมือนเป็นหัวหน้าครอบครัวของตนเอง

อาจกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูกชายจะต้องมีความรักและผูกพันต่อกัน ระหว่างภักดิ์กับประชาชนจะต้องมีความเที่ยงธรรมถูกต้องระหว่างสามีภรรยาเป็นการแบ่งหน้าที่ ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้เยาว์เป็นการปฏิบัติต่อกันที่ต้องยึดถือความสูง-ต่ำอย่างเคร่งครัด และระหว่างเพื่อนกับเพื่อนจะต้องมีความสัตย์ซื่อและจริงใจต่อกัน

จากการยึดถือหลักคำสอนของลัทธิขงจื้อ ทำให้ครอบครัวของชาวเกาหลีเป็นไปตามระเบียบแบบแผนความสัมพันธ์ของสมาชิกของครอบครัวที่พึงปฏิบัติต่อกันอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเคารพนับถือและความกตัญญูต่อบิดามารดาจะปรากฏเด่นชัด ทั้งในอดีตกาลจนถึงปัจจุบัน หากจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่ก็น้อยมาก

ความกตัญญูต่อพ่อแม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลัก ได้แก่ (1) หลักที่กล่าวถึงสถานภาพที่สูงเด่น-ต่ำยต่ำ (2) หลักที่ลูกชายจะต้องอยู่ใต้อำนาจของบิดามารดาอย่างแท้จริง (3) หลักที่ผู้เยาว์ ผู้หญิง และผู้มีสถานภาพที่ต่ำกว่าจะต้องเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสที่เป็นชายในครอบครัวและต่อผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และ(4) การออกกตัญญูต่อพ่อแม่ถือเป็นการกระทำเทียบเท่ากับการประกอบอาชีพกรรมและจะต้องถูกลงโทษอย่างหนัก

ในอดีต ครอบครัวหนึ่ง ๆ จะประกอบไปด้วยสมาชิกจาก 2 หรือ 3 หรือ 4 ชั่วอายุคนอาศัยอยู่รวมกันในบ้านที่มีลักษณะเป็นรูปตัวอักษรยู (U) หรือแอล (L) ในภาษาอังกฤษ กล่าวคือ จะมีทวดและปู่ย่า อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวของพ่อแม่และลูกด้วย การจัดแบ่งห้อง ก็จะแบ่งออกเป็นห้องของ (ทวด)ปู่ ห้องของพ่อ ห้องของลูกชาย ห้องผู้หญิง ห้องรับแขก และห้องครัว เป็นต้น

ลูกชายคนโตจะเป็นผู้สืบทอดบ้านและมรดกจากบิดา บิดาจะเป็นผู้สืบทอดบ้านจากปู่ อย่างนี้เรื่อยไปจนถึงต้นบรรพบุรุษ ดังนั้น การมีลูกชายจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นของครอบครัว ทั้งนี้เพื่อจะไม่ให้ตระกูลขาดตอนสูญหายไป

(1) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตามลัทธิธรรมเนียมขงจื้อนั้น ผู้หญิงจะต้องย้ายไปอาศัยอยู่ในบ้านของสามีภายหลังการแต่งงาน โดยจะย้ายออกจากตระกูลเดิมของ

คนเพื่อเข้าเป็นสมาชิกใหม่ในสายตระกูลของสามี (แม้ว่าจะไม่ต้องเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นของสามีก็ตาม) เธอจึงมีค่าเป็นเสมือน “สิ่งของ” หรือเป็นสมบัติของผู้ชาย โดยไม่มีสิทธิเรียกร้องสิ่งใด อนึ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างจะได้รับการจัดสรรไว้ให้ว่าควรจะได้รับอะไรและควรจะต้องทำอะไรในการดำรงชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของภรรยาที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็นสมาชิกที่ดีในครอบครัวใหญ่ของฝ่ายชาย ในยามที่เธอกระทำผิดหรือไม่กระทำตามความต้องการของสามี รวมทั้งสมาชิกของครอบครัวสามี เธอจะถูกลงโทษ ซึ่งสามีบางคนอาจทุบตีภรรยาของตนโดยไม่มีใครสามารถห้ามได้

ในครอบครัวหนึ่ง ๆ ผู้ชายจะเป็นใหญ่ในบ้าน ผู้อาวุโสชายจะมีอำนาจสูงสุดในการปกครองดูแลสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จะตัดสินใจเรื่องใหญ่ ๆ และแสวงหาเงินทองจากนอกบ้านนำมาเลี้ยงดูทุกคนให้มีความสุข คำพูดหรือคำสั่งของผู้นำครอบครัวถือเป็นเด็ดขาด อีกทั้งมีอำนาจสูงสุดเบ็ดเสร็จที่ไม่มีผู้ใดกล้าโต้แย้งได้ บทบาทของผู้นำจะสูงเด่นและได้รับการมอบอำนาจต่อบิดา ผู้เป็นบิดาจะได้รับจากปู่ เป็นอย่างนี้เรื่อยไปจนถึงผู้ให้กำเนิดตระกูล ในขณะที่เดียวกัน ลูกชายคนโต ผู้ซึ่งได้รับมอบความเป็นผู้นำจากบิดา ก็จะส่งต่อไปยังลูกชายคนโตของตนให้รับช่วงต่อไป ผู้เป็นพ่อจะมีแบบแผนพฤติกรรมของความเป็นหัวหน้าครอบครัวอย่างแท้จริง จะไม่เล่นหัวหรือทำตัวไม่เป็นสาระ หรือเข้าไปในครัวเพื่อทำอาหาร เพราะถือว่าครัวเป็นบริเวณเขตต้องห้ามของผู้ชายที่จะย่างกรายเข้าไปมิได้ หรือแม้แต่จะอุ้มลูก ก็ทำต่อหน้าคนอื่นไม่ได้ เพราะเป็นงานของผู้หญิง ทำให้พฤติกรรมการแสดงออกดูขึงขัง เป็นทางการ เครื่องขิมกับสมาชิกทุกคน โดยเฉพาะกับลูกชายคนโตที่จะต้องสร้างระยะห่างทางสังคมไว้มากพอที่ลูกชายจะต้องให้ความเคารพต่อบิดาสูงสุดและไม่ทำตัวคุ้นเคยสนิทสนมกับพ่อมากจนเกินไป

งานในบ้าน เช่น การทำอาหาร ปัดกวาดเช็ดถู การเลี้ยงลูก เป็นหน้าที่ของแม่บ้านและลูกสาว ผู้ชายจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวแม้แต่น้อย ผู้หญิงจะต้องรับใช้ผู้ชายทุกอย่าง เป็นเสมือนทาสรับใช้ที่ต้องคอยปรนนิบัติหัวหน้าครัวเรือนและลูกชาย ด้วยเหตุนี้ การแต่งงานจึงเป็นเสมือนการแบ่งงานกันทำระหว่างชายกับหญิง โดยที่ชายทำงานนอกบ้านและหญิงทำงานในบ้าน และยังผลให้ผู้หญิงมีสถานภาพด้อยกว่าผู้ชายอย่างเห็นได้ชัด

(2) ความสัมพันธ์ในสังคม ในอดีต สถานที่ทำงานทุกแห่งจะมีแต่ผู้ชายทำงานในหน้าที่เป็นหัวหน้า และพนักงานทุกระดับ หากจะมีผู้หญิงบ้าง พวกเขาจะทำงานในตำแหน่งสนับสนุนและรับใช้ เช่น เป็นพนักงานทำความสะอาด เป็นผู้ซุงซา

กาแฟบริการ เป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์ พนักงานพิมพ์ดีด จัดแฟ้มเอกสาร เป็นต้น ผู้หญิง จะได้รับการกีดกันไม่ให้ทำงานในตำแหน่งที่มีความสำคัญในองค์กร และจะไม่ได้รับการฝึกอบรมเรียนรู้งานที่เป็นหลักสำคัญและบริษัทจะไม่ลงทุนให้ไปศึกษาต่อ รวมทั้ง จะไม่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบริหาร ทั้งนี้เพราะจะเป็นที่รู้กันว่า เมื่อพวกเขา แต่งงานก็จะต้องออกไปดูแลครอบครัวสามี และยังมีลูก ก็ต้องออกงานอย่างไม่ต้อง สงสัย

ส่วนรายได้ของผู้หญิงนั้น แม้จะได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรในระดับเดียวกับผู้ชาย พวกเขาจะได้รับเงินเดือนต่ำกว่ามาก ดังนั้น พ่อแม่ส่วนใหญ่จะไม่ส่งลูกสาวให้เรียนต่อในชั้นสูง แต่จะสงวนทุนการศึกษาส่งให้ลูกชายเรียนให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ทั้งนั้น เป็นเพราะความเชื่อที่ว่า ผู้หญิงเรียนไปก็เท่านั้น ต้องออกจากงานเมื่อถึงเวลาแต่งงาน พวกเขาส่วนใหญ่จึงต้องออกจากโรงเรียนเมื่อเรียนจบชั้นมัธยม งานที่ผู้หญิงวัยรุ่นนักรับก็คือ งานในโรงงานผลิตสินค้า งานขายของหน้าร้าน และลูกจ้างในร้านที่ผลิตสินค้าขนาดเล็ก และงานบริการ โดยพวกเขาจะเก็บรายได้ส่งให้พ่อแม่ และส่งเสียพี่ชาย/น้องชายให้เข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ในขณะที่ลูกชายที่จบการศึกษาระดับสูงสุดจะถือเป็นเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัวและยังได้ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ดี จะเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์ตระกูล

การเปลี่ยนแปลงในชีวิตและฐานะของสตรี

เมื่อเกาหลีประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่หนึ่งในปี ค.ศ. 1962 ประชากรทุกหมู่เหล่าได้เข้าร่วมในกระบวนการในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้เป้าหมายทำให้ประเทศกลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม (industrialization) ได้สัมฤทธิ์ผล ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ก็คือ สังคมเกาหลีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ในช่วงระหว่างทศวรรษที่ 1960-1990 ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม การศึกษา การเคลื่อนไหวทางสังคม กฎหมายและการเมือง รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ทางด้านครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง ในขณะเดียวกัน ก็เกิดข้อขัดแย้งขึ้นในสังคมที่เกี่ยวกับสตรี อันเป็นผลมาจากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ (1) สภาพที่เปลี่ยนไปก่อให้เกิดความตระหนักในชีวิตและสังคมในหมู่ผู้หญิง และ (2) ทศนคติของสังคมที่ยังคงยึดมั่นในความไม่เท่าเทียมกันและการแบ่งงานกันระหว่างเพศ โดยผู้หญิง

ยังคงถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ทางสังคม ยังได้รับความรังเกียจถึงความไม่เท่าเทียมกันในสถานที่ทำงาน ในครอบครัว และในด้านความสัมพันธ์กับผู้ชาย อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในยุคใหม่ได้เอื้ออำนวยให้ผู้หญิงเกาหลีหันกลับมามองดูสถานภาพของตนในสังคม และพวกเขาต่างเห็นพ้องต้องกันว่า สิทธิและเสรีภาพควรจะเปิดกว้างขึ้นในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น การลุกขึ้นมาเรียกร้องต่อสังคมจึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกที่แท้จริงและภาพลักษณ์ของผู้หญิง

ข้อมูลต่อไปนี้ได้สรุปมาจากข้อเขียนของนักต่อสู้สิทธิสตรีเกาหลี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบทความของศาสตราจารย์ซิม ยังฮี ภาควิชาสังคมวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮานยาง ซึ่งตีพิมพ์เมื่อต้นปี ค.ศ. 2000 อาจารย์ซิมเป็นหนึ่งในนักวิชาการที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องผู้หญิงเกาหลีมานานและมีผลงานมากมาย

1. การเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม

ในกระบวนการกลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม การจ้างงานทั้งชายและหญิงได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ้างงานในกลุ่มผู้หญิง ดังมีข้อมูลดังนี้ ใน ค.ศ. 1960 ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการทำงานเชิงเศรษฐกิจร้อยละ 26.8 เพิ่มขึ้นร้อยละ 41.9 ใน ค.ศ. 1985 และเป็นร้อยละ 49.5 ใน ค.ศ. 1997 ในขณะที่ผู้ชายทำร้อยละ 73.5 ใน ค.ศ. 1960 ร้อยละ 72.3 ใน ค.ศ. 1985 และเพิ่มเป็นร้อยละ 75.6 ใน ค.ศ. 1977 (ส่วนในปี ค.ศ. 1998 ทั้งสองเพศมีอัตราการจ้างงานลดลงเล็กน้อย อันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ) จะเห็นได้ว่า อัตราการเข้าทำงานของผู้หญิงเกาหลีมีสูงกว่าญี่ปุ่น (42.5%) เล็กน้อย แต่ต่ำกว่าสิงคโปร์ (51.5%) สหรัฐฯ (59.2%) สวีเดน (75.6%) และเดนมาร์ก (72.3%)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบลักษณะอาชีพของผู้หญิงเกาหลีทำอยู่ จะเห็นได้ว่า อัตราที่ทำงานในระดับผู้จัดการ/ข้าราชการระดับสูงมีจำนวนต่ำสุดเมื่อเทียบกับกรณีของประเทศอื่น ดังข้อมูลในตารางดังนี้

การเปรียบเทียบอัตราการทำงานของผู้หญิง จำแนกตามประเภทอาชีพ

ระดับสูง	วิชาชีพ/เทคนิค	เสมียน	บริการ	เกษตร	ลูกจ้าง
ผู้จัดการ	งานกึ่งทักษะ		ขายของ	ป่าไม้	คนงาน

เกาหลีใต้	0.3	10.9	15.5	32.0	13.5	27.8
ญี่ปุ่น	13.1	29.8	13.8	12.8	6.3	23.8
สหรัฐฯ	20.2	38.2	13.0	17.7	1.3	9.7
สิงคโปร์	5.1	21.9	24.3	12.9	0.03	35.2
นอร์เวย์	34.4	20.6	11.9	21.5	2.8	8.6

ที่มา: Shim Young-hee, Korea Focus. 2000, p. 281.

อนึ่ง ข้อมูลในตารางชี้ให้เห็นว่า (1) ผู้หญิงเกาหลีทำงานในระดับผู้จัดการ/ข้าราชการระดับสูงมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับกรณีของประเทศอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐฯ สวีเดน และนอร์เวย์ แต่มีอัตราส่วนที่ทำงานในภาคบริการ ขายของ เกษตร/ป่าไม้/ประมง คนงาน/งานไร้ฝีมือสูงกว่า (2) ในภาคอุตสาหกรรม ผู้หญิงส่วนใหญ่ทำงานในงานบริการ ขายส่งและขายสินค้าอุปโภคบริโภค ในขณะที่ทำงานด้านการผลิตเพียงร้อยละ 16.6 นอกนั้นจะทำงานในอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง หากจำแนกตามขนาดอุตสาหกรรม ข้อมูลปี ค.ศ. 1997 ชี้ว่า ผู้หญิงร้อยละ 9.7 ทำงานในบริษัทที่มีลูกจ้าง 1,000 คน หรือมากกว่า ร้อยละ 13.5 ทำในโรงงานที่มีลูกจ้างระหว่าง 300-999 คน ร้อยละ 31 ทำในโรงงานที่มีลูกจ้างระหว่าง 50-299 คน และมีถึงร้อยละ 45.3 ทำงานในร้าน/โรงงานที่มีลูกจ้าง 5-49 คน

สามสิบปีที่ผ่านมา ผู้หญิงได้รับค่าจ้างต่ำกว่าชายถึงร้อยละ 62 แม้ว่าผู้หญิงจะได้รับค่าจ้างสูงขึ้นเรื่อยมา แต่ค่าจ้างก็ยังต่ำกว่าผู้ชายร้อยละ 46.7 ในปัจจุบัน ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะทำงานน้อยชั่วโมงกว่า และไม่สามารถก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสูง ๆ ได้ ทำให้มีรายได้ต่ำกว่าตลอดไป (ยกเว้นผู้ที่ทำงานราชการและเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีค่าจ้างแรงงานเท่ากัน) อนึ่ง เมื่อเทียบข้อมูลด้านตำแหน่งหน้าที่ในปี ค.ศ. 1997 อัตราส่วนผู้ชายที่ดำรงตำแหน่งระดับหัวหน้างานหรือผู้จัดการ (division chiefs) ร้อยละ 14.3 ส่วนผู้หญิงอยู่ในตำแหน่งนี้หรือสูงกว่า มีเพียงร้อยละ 1.6 เท่านั้น และ (3) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของผู้หญิงมีลักษณะเป็นรูปตัวเอ็ม (M) กล่าวคือ ผู้หญิงทำงานในช่วงอายุ 25-34 มีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้ กว่าร้อยละ 70 ลาออกจากงาน

อันเป็นผลมาจากการแต่งงาน ตั้งครรภ์และเลี้ยงดูลูก เมื่อพวกเขาออกจากงานแล้ว ก็เป็นการยากที่จะกลับไปทำงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าเท่าทันกับผู้ชายผู้ซึ่งทำงานต่อเนื่องมานับตั้งแต่แรกเริ่มเข้าทำงาน

ส่วนระดับการศึกษาของผู้หญิงที่ทำงานในบริษัทต่าง ๆ นั้น แรงงานและพนักงานส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากกว่าแรงงานและพนักงานชายมาก ในทางตรงกันข้าม พนักงานหญิงที่จบปริญญาตรีขึ้นไปมีน้อยกว่าพนักงานที่เป็นชายจำนวนมากเช่นกัน ระดับการศึกษานี้เป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงความยากลำบากที่ผู้หญิงจะเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อนึ่ง ในปี ค.ศ. 1996 ร้อยละ 50 ของบริษัทขนาดใหญ่หรือเซโบลมีพนักงานที่เป็นชายจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาถึง ร้อยละ 87.9 ส่วนพนักงานหญิงเพียงร้อยละ 12.1 ที่จบในระดับเดียวกัน และหากจะพิจารณาให้ละเอียดแล้ว ร้อยละ 90 ของบัณฑิตชายเข้าทำงานในบริษัทที่มียอดขายสูงสุด 100 บริษัทแรกของประเทศ ลักษณะดังนี้ ก่อให้เกิดความสูญเสียเวลาที่ผู้หญิงใช้ในการศึกษาหาความรู้ในมหาวิทยาลัย เพราะจะไม่สามารถทำงานในงานที่มีความมั่นคงก้าวหน้า นอกจากนี้ หากเทียบอัตราการเข้าสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างบัณฑิตชายและหญิง จะมีช่องว่างห่างถึงสี่เท่า หรือเป็นช่องว่างที่ห่างมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development – OECD) ที่เกาหลีเป็นสมาชิกอยู่

2. สภาพครอบครัว

รูปแบบ/แบบแผนครอบครัวเกาหลีได้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เกือบคล้ายคลึงกับประเทศทางตะวันตก กล่าวคือ มีแนวโน้มก้าวไปสู่การเป็นครอบครัวเดี่ยว (nuclearization) มากขึ้นนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา และขนาดของครอบครัวเล็กลงเรื่อยมา จากการมีจำนวนสมาชิก 6.8 คนต่อหนึ่งครอบครัวใน ค.ศ. 1960 เป็น 4.5 คนใน ค.ศ. 1988 เป็น 3.8 คนในปี 1990 และ 3.3 คน ในปี 1995 ส่วนอัตราการเกิดก็ลดลงจากร้อยละ 4.8 ในปี 1966 เป็นร้อยละ 1.6 ในปี 1997

ในอดีต ครอบครัวหนึ่ง ๆ จะมีสมาชิก 3 ช่วงอายุคนอาศัยอยู่ภายใต้หลังคาเดียวกัน ปัจจุบัน มีการแยกกันอยู่เป็นครอบครัวเล็ก ๆ ดังเช่น ครอบครัวเดี่ยวพ่อแม่ลูก ครอบครัวคนโสด ครอบครัวในวันหยุด (week-end couple) ครอบครัวผู้สูงอายุ ครอบครัวที่มี

หัวหน้าครอบครัวคนเดียวอันเป็นผลมาจากกลุ่มมรสเสียชีวิตหรือแยกกันอยู่หรือหย่า และครอบครัวที่ปราศจากพ่อและแม่

เมื่อโครงสร้างครอบครัวเปลี่ยนไปเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นในยุคของสังคมอุตสาหกรรมและจำนวนลูกที่เกิดก็ลดลง ทำให้ความคาดหวังของสมาชิกในครัวเรือนเปลี่ยนไปเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมที่เน้นความสัมพันธ์ที่เป็นประชาธิปไตย และการมีมิตรไมตรีต่อกันระหว่างสมาชิก อย่างไรก็ตาม ค่านิยมดั้งเดิมที่มีพื้นฐานมาจากลัทธิขงจื้อที่เน้นการแบ่งงานกันทำในครอบครัวและการยอมรับความเป็นใหญ่ของผู้ชายในบ้านยังคงประพฤติปฏิบัติกันอยู่อย่างเคร่งครัดแม้ในปัจจุบัน กล่าวคือ ผู้ชายจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่นอกบ้าน เพราะนายจ้างคาดหวังให้ผู้ชายทุ่มเทเวลาและความสามารถให้กับงานในหน้าที่อย่างเต็มที่และตลอดเวลาในสังคมอุตสาหกรรมทันสมัยที่มีการแข่งขันระหว่างบริษัทสูง ดังนั้น ผู้หญิงจึงถูกกำหนดให้ต้องทำงานบ้านทุกอย่าง งานเลี้ยงลูก และรักษาความสัมพันธ์อันดีกับบิดามารดาของสามี แม้ว่าในยุคใหม่นี้ผู้หญิงก็เข้าสู่แรงงานและทำงานเช่นเดียวกับผู้ชายมากขึ้น แต่แบบแผนในครอบครัวตามลัทธิขงจื้อก็ยังคงมีอยู่และให้ผู้หญิงต้องยกย่องผู้ชายเป็นใหญ่ไม่ว่าตำแหน่งหน้าที่ของผู้หญิงนอกบ้านจะเป็นเช่นไร

อีกหัวข้อหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ อัตราการหย่าร้างในเกาหลีสูงขึ้น จากร้อยละ 5.8 ในปี 1980 เป็น 10.3 ในปี 1985 เป็น 11.3 ในปี 1990 เป็น 16.6 ในปี 1995 เป็น 23.1 ในปี 1997 และเป็น 32.1 ในปี 1998 สาเหตุของการหย่าร้างก็คือ การคบชู้ ข้อขัดแย้งทางบุคลิกภาพ และข้อขัดแย้งระหว่างภรรยา กับพ่อแม่สามี อย่างไรก็ตาม อัตราการหย่าร้างยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศตะวันตก ทั้งนี้เพราะในเกาหลี ผู้หญิงที่หย่ากับสามีมักไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ นอกจากนี้ ผู้หญิงไม่ต้องการให้มีคำว่า "หย่าผัว" ติดตัว

กรณีของความรุนแรงในครอบครัวยังคงเกิดขึ้นบ่อย ๆ และผู้หญิงน้อยคนที่จะนำเรื่องราวไปร้องทุกข์ต่อตำรวจ อย่างไรก็ตาม แนวโน้มที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็คือ ผู้หญิงประสงค์ที่จะอยู่เป็นโสดจำนวนมากขึ้น เพราะพวกเขาไม่อยากจะอยู่ในครอบครัวที่ยกย่องผู้ชายเป็นใหญ่ หรือถูกข่มเหงด้วยการใช้กำลัง

3. สภาพความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศในเกาหลีนั้น ไม่ว่าจะสังคมจะเป็นสังคมประเพณี (tradition) สังคมทันสมัย (modernity) หรือสังคมหลังทันสมัย (post-modernity) ก็ตาม ค่านิยมยกย่องกันมากที่สุดก็คือ พรหมจารี ซึ่งเป็นค่านิยมในลัทธิขงจื้อที่คนเกาหลีนับถือ มาตั้งแต่ครั้งยุคอาณาจักรโชซอน (Choson ค.ศ. 1392-1910) ที่ถือเป็นศาสนาประจำชาติ ค่านิยมดังกล่าว ได้รับการยอมรับปฏิบัติติดต่อกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน นี่ก็เป็นเหตุผลสำคัญเมื่อผู้หญิงที่ถูกล่วงเกินทางเพศมักจะไม่แจ้งความต่อตำรวจเพราะเกรงว่าจะถูกตราว่าเป็นคนสูญเสียพรหมจรรย์ หรือไม่บริสุทธิ์ไป

แม้ว่าจะเข้าสู่ยุคเสรีภาพทางเพศ แต่แนวความคิดที่ว่า “พรหมจรรย์มีค่ายิ่งกว่าชีวิต” ยังคงเกาะเกี่ยวอยู่ในจิตใจของผู้คนอย่างเหนียวแน่น แนวคิดนี้มีความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงเป็นอย่างมาก เพราะฝ่ายหญิงเท่านั้นที่จะต้องครองความเป็นพรหมจารี ในขณะที่ผู้ชายไม่จำเป็น ทำให้โสเภณีและอุตสาหกรรมทางเพศเป็นธุรกิจที่มีอยู่เกือบในเมืองในเกาหลี นอกจากนี้ กรณีของการคบชู้ การลงโทษจะพุ่งไปยังผู้หญิงเท่านั้น ส่วนการมีภรรยาหลายคนถือเป็นเรื่องปกติ สำหรับกรณีรักร่วมเพศจะเป็นข้อห้ามที่สังคมยอมรับไม่ได้

ความรุนแรงทางเพศมีอยู่ในอัตราสูงมาก ผลการสำรวจชายหญิงที่อาศัยในกรุงโซลเมื่อปี 1996 พบว่า มีเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริง ๆ กับผู้หญิงมากกว่าจำนวนคดีที่แจ้งความกับตำรวจถึง 222 เท่า ในขณะที่ผู้ตอบที่เป็นชายกล่าวว่า กรณีการใช้กำลังกับผู้หญิงมีสูงถึง 815 เท่ามากกว่ารายงานของตำรวจ ส่วนคดีข่มขืนหญิงที่ได้แจ้งความมีเพียงร้อยละ 2.2 จากจำนวนที่เกิดขึ้นจริงทั้งหมด

ในช่วงทศวรรษที่ 1970-1980 ความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นมากในธุรกิจบริการทางเพศ ส่วนการล่วงเกินทางเพศมักจะเกิดในหมู่ผู้หญิงทำงาน และการข่มขืนเกิดกับกรณีของผู้หญิงแต่ละคน ในยุคนั้น การแจ้งความดำเนินคดียังไม่เป็นที่กระทำกันอย่างกว้างขวาง เพราะผู้คนยังยึดติดกับพรหมจารีกันอยู่มาก ทำให้ปัญหาทางเพศเป็นปัญหาสังคมที่ซ่อนเร้น ต่อมาในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ถึงตอนต้นทศวรรษที่ 1990 ได้มีการตีแผ่คดีปัญหาความรุนแรงทางเพศต่อสาธารณชนหลายคดี อีกทั้งกลุ่มสตรีได้รวมตัวกันเรียกร้องให้คนในสังคมเล็งเห็นว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข เพราะเป็นปัญหาสังคม หลังจากการรณรงค์ดังกล่าว จึงมีการแจ้งความกับตำรวจให้ดำเนินคดีและลงโทษอย่างเฉียบขาดกับผู้ก่อให้เกิดปัญหาจำนวนมากขึ้น

อีกหัวข้อหนึ่งที่น่าจะต้องพูดถึง ก็คือ การทำแท้ง ในเกาหลีเรื่องการทำแท้งไม่เป็นเรื่องที่พูดกันในที่สาธารณะอย่างแพร่หลายดังเช่นในประเทศตะวันตก เพราะการทำแท้งไม่ใช่เรื่องของแต่ละบุคคล แต่เป็นเรื่องที่ผูกพันกับอุดมการณ์ที่ยกย่องผู้ชายเป็นใหญ่ กล่าวคือ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วทำแท้งก็เพราะความต้องการที่จะได้บุตรชาย ในขณะที่หญิงสาวทำแท้งเพราะถูกสังคมบีบบังคับอันเนื่องมาจากความเชื่อในเรื่องพรหมจารี

ในยุคปัจจุบันที่วงการแพทย์พัฒนาขึ้น ทำให้สามารถล่วงรู้ได้ว่า ทารกในครรภ์จะเป็นชายหรือหญิงก่อนที่จะให้กำเนิด ทำให้มีการทำแท้งเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายหากตรวจพบว่า ทารกในครรภ์เป็นหญิง จึงส่งผลให้อัตราเด็กในช่วงอายุระหว่าง 5-9 ปีในปัจจุบันเป็นเด็กชายถึง 114 คนเมื่อเทียบกับเด็กหญิง 100 คน (ข้อมูลเดือนมีนาคม ค.ศ. 2000) แม้ว่าทางการถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ก็มีผู้ลักลอบทำแท้งกันอย่างคึกคัก จึงเป็นที่ห่วงเกรงกันว่า ในอนาคต ชายเกาหลีจำนวนหนึ่งจะไม่สามารถหาคู่สมรสหญิงเกาหลีเป็นภรรยาได้ เพราะอัตราส่วนของผู้ชายจะมากกว่าผู้หญิง

ประการสุดท้าย นับแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ผู้หญิงตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพทางเพศมากขึ้น จึงมีการเรียกร้องและเสนอทางออกหลาย ๆ ทาง เช่น การรณรงค์ให้เลิกยึดถือพรหมจารี การเข้าแจ้งความดำเนินคดีในกรณีที่ถูกล่วงเกินทางเพศ และถูกทำร้าย/ทารุณกรรมทางเพศ การขอหย่ากับสามี และการเสนอกฎหมายให้กำหนดความเท่าเทียมกันทางเพศ นอกจากนี้ มีผู้หญิงอีกจำนวนหนึ่งที่เลือกทางเดินด้วยการครองความเป็นโสดและใช้ชีวิตอิสระเสรีดังที่ตนต้องการ ส่วนเด็กสาวและหญิงสาวจะแต่งหน้าทาปาก และแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสีฉูดฉาดดังที่ใจปรารถนาเพื่อแสดงให้เห็นถึงสิทธิเสรีภาพที่ผู้หญิงมีอยู่ในตัว ไม่ถูกกรอบสังคมและม่านประเพณีเข้าครอบงำ ดังนั้น หากท่านมีโอกาสไปยังประเทศเกาหลี จะพบว่า ผู้หญิงเกาหลีแต่งตัวล้ำนำสมัยไม่แพ้ชาติใด ๆ หรือบางทีอาจก้าวล้ำนำหน้าผู้หญิงหลายชาติหลายสังคมอีกด้วย

4. สภาพทางการศึกษา

โดยทั่วไปแล้ว ในเรื่องการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา และกฎหมาย สังคมได้เปิดโอกาสให้ทั้งชายและหญิงมีความเท่าเทียมกันในการเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ในชีวิตจริงของสังคมเมืองโซม สถานการณ์ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่มาก แม้ว่าผู้หญิงจะมีโอกาส

เข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาเพิ่มสูงขึ้นมากก็ตาม แต่หากดูสถิติแล้ว จะพบว่า ความรู้พื้นฐานของผู้หญิงทั้งประเทศจะต่ำกว่าผู้ชายราว 2 เท่า กล่าวคือ ผู้หญิงเกาหลีที่มีพื้นฐานความรู้ในระดับชั้นปริญญาตรีเพียงร้อยละ 13.1 ในขณะที่ผู้ชายมีถึงร้อยละ 26.6 ในปี 1995 อนึ่ง ในปี ค.ศ. 1998 จำนวนนักเรียนมัธยมที่เป็นชายเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยถึงร้อยละ 92 แต่นักเรียนหญิงเข้าเรียนได้เพียงร้อยละ 55.5 เท่านั้น

ส่วนสาขาที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่เรียนมักจะเป็นสาขาที่เป็นเช่นเดียวกับอดีต ได้แก่ วิทยาลัยครู (73.1%) คณะศึกษาศาสตร์ (64.8%) ศิลปะและการกีฬา (57.3%) มนุษยศาสตร์ (56.1%) แพทยศาสตร์และเภสัชศาสตร์ (44.2%) สังคมศาสตร์ (32.9%) และวิทยาศาสตร์ (22.1%) มีจำนวนผู้หญิงที่เรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิทยาศาสตร์น้อยมาก ส่วนสาขาวิศวกรรมศาสตร์นั้น อัตราของนักศึกษาหญิงมีเพียงร้อยละ 5 ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 4 ในระดับปริญญาโท และเพียงร้อยละ 2 ในระดับปริญญาเอก คณิตศาสตร์ของสาขาที่เรียนจบบ่งบอกถึงระดับค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าและมีหนทางไปสู่ความเจริญก้าวหน้าน้อยกว่าบัณฑิตชาย ทั้งนี้เพราะผู้หญิงจะขาดความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันถือเป็นการกีดกันและแบ่งงาน รวมทั้งสร้างความไม่เสมอภาคทางเพศขึ้นในสังคม

การศึกษาจะส่งผลต่อค่านิยมของสังคม แต่เมื่อพิจารณาการจัดหลักสูตร จะมีการแบ่งแยกการเรียนการสอนระหว่างเพศในระดับชั้นประถมและมัธยมศึกษา รวมทั้งในมหาวิทยาลัย ทำให้ค่านิยมตามประเพณียังคงดำรงอยู่ในสังคมเกาหลีที่ตอกย้ำให้ยอมรับการแบ่งงานระหว่างเพศ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้เกิดความเท่าเทียมกันย่อมเกิดขึ้นได้ยาก

5. สภาพของการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิสตรี

ความร่วมมือระหว่างกลุ่มผู้หญิงและการเคลื่อนไหวที่ผ่านมามีความสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศขึ้น ในทศวรรษที่ 1980 กลุ่มสตรีเน้นการรณรงค์ในเรื่องความเสมอภาค ส่วนในทศวรรษที่ 1990 ได้เรียกร้องต่อต้านเรื่องความรุนแรงทางเพศและ “การสร้างวัฒนธรรมใหม่” กล่าวคือ กลุ่มผู้หญิงได้บอกกับสังคมว่า ระบบการยกย่องผู้ชายเป็นใหญ่น่าจะได้รับการเปลี่ยนแปลง

การเคลื่อนไหวสิทธิสตรีก่อให้เกิดการเขียนกฎหมายใหม่และการแก้ไขกฎหมายหลายฉบับดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มสิทธิสตรียังไม่พอใจและกล่าวว่า กฎหมายก็ยังเป็นเพียงตัวบทกฎหมาย หากได้มีผลในทางปฏิบัติมากนัก

6. สภาพทางการเมืองและการกำหนดนโยบาย

ในทางทฤษฎี ผู้หญิงเกาหลีมีสิทธิเสรีภาพทางการเมืองเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่ในทางปฏิบัติ มีผู้หญิงเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.2 (78 คน) เท่านั้นที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทน (ส.ส.) ในการเลือกตั้งทั่วไปนับตั้งแต่ครั้งที่ 1-15 (ค.ศ. 1948-1998) ทั้ง ๆ ที่มีจำนวน ส.ส. ทั้งสิ้น 3,532 คน ดังนั้น เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ แล้ว ส.ส.หญิงเกาหลีมีจำนวนน้อยที่สุด กล่าวคือ ในปี 1997 ส.ส. หญิงเกาหลีมีเพียงร้อยละ 3.7 ในขณะที่จีนมีร้อยละ 21.8 ฟิลิปปินส์ร้อยละ 12.9 ญี่ปุ่นร้อยละ 8.9 สิงคโปร์ร้อยละ 4.8

จำนวนผู้แทนสตรีในสภาส่วนท้องถิ่นก็เป็นเช่นเดียวกันที่มีเพียงร้อยละ 5.9 ในปี ค.ศ. 1998 อีกทั้งมีสัดส่วนน้อยมากในการเข้าเป็นสมาชิกในคณะกรรมการต่าง ๆ ในสภาท้องถิ่น

จากการที่ผู้หญิงมีจำนวนสมาชิกในรัฐสภาและสภาท้องถิ่นน้อยนี้เอง ทำให้สังคมไม่สามารถรับรู้เรื่องราวและความต้องการของผู้หญิงได้อย่างชัดเจน และยังผลให้การกำหนดนโยบายสังคมที่เกี่ยวกับผู้หญิงเป็นด้วยความยากลำบากเพราะขาดเสียงสนับสนุนจากเพื่อนสมาชิกส่วนใหญ่ที่เป็นชาย

หากจะมองภาพการดำรงตำแหน่งในทางราชการ ซึ่งเป็นองค์กรที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สภาพก็ไม่แตกต่างกันเลย กล่าวคือ ในปี 1997 มีผู้หญิงที่เป็นข้าราชการร้อยละ 28.7 (265,162 คน) จากจำนวนข้าราชการทั้งสิ้น 923,714 คน ในจำนวนนี้ผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งในระดับสูงสุด (ระดับที่ 1-3) มีเพียงร้อยละ 0.1 (14 คน) ระดับ 4 ร้อยละ 0.5 ระดับ 5 ร้อยละ 1.8 ส่วนที่เหลือเป็นข้าราชการระดับ 6-ต่ำสุดถึงร้อยละ 97.6

นักบรรณรักษ์เรียกร้องสิทธิสตรีย้ำว่า สถานการณ์ดังนี้ชี้ให้เห็นว่า อุดมการณ์การแบ่งงานทางเพศ กล่าวคือ ผู้ชายทำงานนอกบ้าน/ในสังคม ส่วนผู้หญิงทำงานในบ้านนั้น ยังคงเป็นอยู่ต่อไปในเกาหลี ดังนั้น จึงต้องมีการรณรงค์ให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน เพื่อให้บทบาทสตรีมีความเสมอภาคเท่าเทียมกับผู้ชายและสามารถสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองมากยิ่งขึ้น

ผู้หญิงเกาหลีปี 2000

จากการที่กลุ่มสตรีได้ดำเนินการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีมานานกว่า 20 ปี สังคมเกาหลีได้หันมายอมรับสถานภาพของผู้หญิงมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงได้ปรากฏขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นการออกและการแก้ไขกฎหมาย ค่านิยมที่มีต่อสถานภาพของสตรี ความเท่าเทียมกันในด้านการทำงานและค่าจ้างแรงงาน ฯลฯ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปรากฏการณ์ใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญก็ตาม แต่ก็ยังไม่อาจเทียบเท่ากับความต้องการที่กลุ่มสตรีปรารถนา สมาชิกของกลุ่มบางคนยังคงย้ำว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังคงไม่แตกต่างจากอดีต ทั้งนี้เพราะอุดมการณ์ของลัทธิขงจื้อที่สังคมยึดถือยังคงมีอยู่อย่างเหนียวแน่น ทำให้การยกย่องผู้ชายเป็นใหญ่ การเน้นการแบ่งงานกันทำระหว่างชายหญิง และความไม่เท่าเทียมกันภายในครอบครัวจึงคงมีอยู่ต่อไป

แม้ว่าข้ออ้างของกลุ่มสตรีจะเป็นเช่นไรก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในปี 2000 มีดังนี้ ในคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยโซลแห่งชาติ รับนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งที่เป็นหญิงร้อยละ 49.7 หรือ 86 คนจากจำนวนที่รับทั้งสิ้น 173 คน หากจะเทียบกับจำนวนนักศึกษาหญิงที่รับเพียงร้อยละ 28.6 ในปี 1999 ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่คณะนี้เคยรับนักศึกษาส่วนใหญ่ที่เป็นชายนับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งคณะมา นอกจากนี้ กรณีการเพิ่มจำนวนนักศึกษาหญิงเข้าคณะแพทยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ก็เป็นเช่นเดียวกันที่รับมากกว่าร้อยละ 40 ของนักศึกษาทั้งหมดที่รับเข้าในปีการศึกษา 2000

โรงเรียนนายร้อยทหารบก (Korea Military Academy) และโรงเรียนนายเรือ (Korea Naval Academy) ซึ่งเคยรับแต่นักเรียนชายเข้าเรียน ได้เปิดรับนักเรียนหญิงครั้งแรกในปี 1998 และ 1999 โดยในปี 2000 มียอดนักเรียนหญิงสมัครเข้าโรงเรียนทั้งสองแห่งนี้เป็นจำนวนมากกว่าผู้สมัครที่เป็นชาย นอกจากนี้ อัตราส่วนของผู้หญิงในสถาบันฝึกอาชีพทางด้านกฎหมายก็มีสถิติที่น่าสนใจดังนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นบัณฑิตสตรีทางกฎหมายมีร้อยละ 8.3 ในปี 1998 เป็นร้อยละ 13.3 ในปี 1999 และเป็น 16.6 ในปี 2000 อีกทั้งผู้ที่สอบเนติบัณฑิตได้คะแนนสูงที่สุดในปี ค.ศ. 2000 ได้แก่ผู้หญิงชื่อนางสาวยูน แจนัม ทำให้เป็นการเพิ่มความกระตือรือร้นของผู้หญิงคนอื่น ๆ ที่ต้องการจะเพิ่มพูนสถานภาพของตนเองมากขึ้น

ผู้หญิงเกาหลีได้เพิ่มจำนวนในที่ทำงานในแต่ละแห่งมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น งานในศูนย์ควบคุมทางอากาศ งานในศูนย์เทคโนโลยีเกาหลี หรือที่เรียกว่า Teharan Valley และมีนักธุรกิจสตรีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง เป็นผู้ทำหน้าที่ในการคุ้มภัย (body-guards) และเป็นคนขับรถแท็กซี่อีกด้วย

ผู้หญิงเกาหลีในปี 2006 และบทสรุป

ปี 2006 เป็นปีที่ผู้หญิงเกาหลีได้รับการยกย่องสูงสุด นั่นคือ นางฮัน เมียงชุก ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีในเดือนเมษายน ในขณะที่เดียวกันก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงความเท่าเทียมกันทางเพศอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย ส่วนหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านที่ใหญ่ที่สุด ก็เป็นผู้หญิงจะเห็นได้ว่า สถานภาพของผู้หญิงเกาหลีได้รับการยกฐานะและกลายเป็นพลังสำคัญของสังคมที่ยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชายอย่างสง่าผ่าเผย แทนที่จะต้องอยู่เบื้องหลังทำแต่การงานในบ้านและเป็นช่างเท้าหลัง โดยให้ฝ่ายชายออกหน้าในสังคมภายนอกดังเช่นในอดีต

จึงเป็นที่น่าจับตาว่า อนาคตของผู้หญิงเกาหลีจะเป็นอย่างไรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คำรงค์ ฐานดี, *สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.

Cho Oakla, "The Problem of Identity among Peasant Women in Korea," *Korea Journal*. 38:2 Summer 1998. Pp. 66-81.

Kim Eun-shil, "Women and the Culture Surrounding Childbirth," *Korea Journal*. 37:4 Winter 1997. Pp. 174-194.

Kim Jin-myun, "Space, Body, and Gender: A Study of Village A in the Homan Region," *Korea Journal*. 38:2 Summer 1998. Pp. 134-167.

- Park Boo-jin, "The Utilization of Residential Space and Family Relations: The Case of the Korean Rural Family," *Korea Journal*. 38:2 Summer 1998. Pp. 104-133.
- Shin Hye-son, "Attack on Female Fetuses: Preference for Boys Fuel Gender-based Abortion," *Korea Now*. March 25, 2000. Pp. 30-31.
- Shin Kyung-hwa, "Storming the Gates: Forgoing Stereotypes, Women are Taking up Traditionally Male Occupations," *Korea Now*. March 25, 2000. Pp. 29.
- Shim Young-hee, "Sex Violence and Sexual Harassment in a Risk Society," *Korea Journal*. 39:1 Spring 1998. Pp. 102-130.
- Shim Young-hee, "Changing Status of Women in Korean Society," *Korea Focus*. 8:2 March-April 2000. Pp. 70-92.
- Shim Young-hee, "Women Studies in Korea: Issues and Trends," *Korea Journal*. 40:1 Spring 2000. Pp. 241-281.
- Yi Eunhee Kim, "Home is a Place to Rest: Constructing the Meaning of Work, Family and Gender in the Korean Middle Class," *Korea Journal*. 38:2 Summer 1998. Pp. 168-213.
- Yoon Taek-lim, "Locality, Women, and the History: Local History Research from a Feminist Perspective," *Korea Journal*. 38:2 Summer 1998. Pp. 82-103.
- , "City Life: Statistics Reveal Changing Life of Women in Seoul," *Korea Now*. March 25, 2000. Pp. 29.
-